

O susretu pape Franje i patrijarha Kirila

-
-

Detalji

Objavljeno: 14. veljače 2016.

2 komentara

Susret pape i ruskog patrijarha

Ruski patrijarh Kiril i papa Franjo sastali su se na Međunarodnom aerodromu Jose Marti u kubanskoj prijestonici Havani, a to je prvi sastanak poglavara Ruske pravoslavne crkve i Rimokatoličke crkve. Kakva je važnost ovoga susreta na teološkome planu, a kakva na (geo)političkom planu? Koji bi mogli biti plodovi toga susreta? Ova pitanja za Portal HKV-a komentiraju: Đ. Vidmarović, M. Stojić, M. Marušić, S. Kutleša, Z. Mršić i J. Čelan.

Đ. Vidmarović: Susret ne će ništa promijeniti na teološkome planu

Papa Franjo je čovjek iznenađenja. Budući nije teolog svjetskog glasa, njegovo je zanimanje na sasvim drugom dijelu jedinstvenog kršćanskog i crkvenog sustava – na mirotvorstvu, zaštiti siromašnih, podršci imigraciji ugroženih ljudi iz Azije i Afrike u Europu, ekumenizmu na način koji je drukčiji od onoga pape Ivana Pavla II. Jednom riječju ovaj Papa želi stvoriti novo lice Crkve i ući u povijest kao veliki reformator. Kako ova nastojanja neizbježno ulaze u sferu onoga što se naziva politika, to znači da i Papa u nju mora zagaziti, što znači u njezino blato, labirinte, kuhinje, ali i glamur. Zadržati ću se na ovom susretu.

1. Ovo je povijesni događaj već samom činjenicom što se prvi puta u povijesti susreću poglavar Katoličke crkve, ili kako Rusi kažu „Papa Rimski“ i poglavar Ruske Pravoslavne Crkve, koji ima titulu Patrijarha. Svaki ozbiljniji analitičar morao bi se pozabaviti poviješću ideje o ovom susretu: od koga je dolazila, zašto je dolazila, kako je primana na drugoj strani, gdje u njoj granica politike i eklezilogije, ekumenizma i imperijalizma, etc. ?

Istine radi treba kazati sljedeće: Na teološkome planu susret ne će donijeti ništa novoga

A) Ruska Pravoslavna Crkva je najsnažnija među Pravoslavnim Crkvama, ali njezin prvosvećenik nije zajednički poglavar, pa čak ni kao primus inter pares. Ta čast pripada Patrijarhu u Carigradu/Konstantinopou/Istanbulu i njegova titula glasi: Svemirski, ili po istočnoj terminologiji „Veseljenski patrijarh“, a vaseljena je kozmos. Suprotno do njega Papina je titula „Rimski biskup, sluga slugu Božjih“. Kako bi pozitivno utjecao na ekumenske procese papa Franjo koristi ovu posljednju titulu, a ne Petrov nasljednik, etc. Bez obzira što nije „Vaseljenski – Svemirski“, Patrijarh RPC je najutjecajniji među patrijarsima pravoslavnih autokefalnih Crkava. Da nije tako ekumensko slaganje pape Pavla VI. i Patrijarha Atenagorasa moglo je dati dobre plodove. Papa je čak išao u prostraciju pred Patrijarhom.

Moskovska je Patrijaršija uvijek tijesno povezana sa svojom nacijom i svaki potez njezinih Poglavara u funkciji je ruskih nacionalnih, ali i imperijalnih interesa. Sada je to svima vidljivo, jer predsjednik Putin ovo teatralno naglašava, a Patrijarh se toj teatralnosti ne protivi. To znači da Papa Franjo razgovarajući s Patrijarhom Kirilom razgovara najprije s važnim ruskim nacionalnim liderom, a potom s najutjecajnijim pravoslavnim poglavarom i s ortodoksnim, odnosno teologom shizmatičke Crkve, te na kraju s čovjekom koji se odlično snalazi u svijetu politike, koristeći se prokušanim naslijeđem bizantinizma. Svaka od navedenih uloga koju Kiril sjedinjuje pod svojom mitrom, dobro je poznata, dobro razrađena i za nadati se kako Papa, njegovi savjetnici i nunciji to znadu. Bojim se kao vjernik koji papu Franju drži svojim duhovnim Poglavarom da je njemu na umu samo ekumensko jedinstvo – „da svi budemo jedno“ – dok Kirilu pored toga jedinstva (budimo dobronamjerni) ima obvezu koju mu određuje položaj nacionalnog velikoruskog lidera, s povijesnim ehom parole iz vremena Petra Velikog: „Moskva je treći Rim – četvrtoga neće biti“.

B) Ne znamo kako su tekli pregovori koji su prethodili susretu. Iz vremena boravka u Kijevu

Susret

*S političkog
motrišta susret
Pape i patrijarha
Kirila donio je
pozitivan odjek,
već time što je do
njega došlo. Moglo
bi se desiti i neko
iznenađenje, ali s
malom*

vjerojatnošću.

*Ukoliko ovaj susret
stavimo u
kontekst*

*vatikansko-
hrvatsko-srpskih
odnosa, tada se
smijemo nadati
kako geopolitički i*

*ini razlozi, kao
zalog „najvišeg
ekumenskog cilja“
neće našega
blaženog Alojzija
Stepinca pretvoriti
u kolateralnu žrtvu.
Stoga susret Pape*

*Franje i ruskog
Patrijarha
doživljavamo kao
važan crkveni i
politički događaj,
moliti ćemo se za
njegov uspjeh, ali i
pomalo strahovati*

znadem da Ruska Pravoslavna Crkva nije priznavala Užgorodsku uniju, a time niti pravnu opstojnost Ukrajinske Grko-katoličke Crkve vezane unijom sa Svetom Stolicom. Godine 1948, prihvatila je nasilno i brahijalno uništavanje ove Crkve i njezinog svećenstva. I danas RPC smatra kako Grkokatolička Crkva ne smije djelovati na teritoriju cijele Ukrajine i smatra njezino

postojanje problematičnim. RPC nije priznala pravo ukrajinskom narodu niti na vlastitu Pravoslavnu Crkvu, i sprečavala je kanonsku legalizaciju Ukrajinske Pravoslavne Crkve utemeljene 1990. godine kao Kijevski Patrijarhat. To čini i danas i ja sam bio svjedokom grubih i žestokih javnih i medijskih napada na ovu Crkvu. RPC ne prihvaća na teritoriju Ruske Federacije ustroj rimokatoličkih Biskupija i cijelog crkvenog ustroja, smatrajući kako je to isključivo područje na kome ona smije djelovati. Sve što se uspjelo, učinjeno je uz veliki napor, diplomatske pregovore i ponižavajuću poniznost.

C) Zašto je Patrijarh Kiril odabrao Havanu možemo nagađati. On ima veliko političko i diplomatsko iskustvo i dobro je odvagao pro et contra razloge odabira ovog komunističkog središta. Zašto je Papa prihvatio Havanu, pokazati će vrijeme. Za sada vidim u tome odabiru dobre strane.

D) Na teološkome planu susret pape Franje i Patrijarha Kirila neće donijeti ništa novo. Oni ne mogu zajedno izmoliti čak nit i Očenaš! Ovdje teologija nije problem. Riječ je o vrlo bliskim Crkvama, i sakramenti se međusobno priznaju. Naši buzdovani kada pišu o tobožnjem prekrštavanju Srba tijekom NDH ne shvaćaju kako prekrštavanje nije potrebno. Može se samo prijeći iz jedne Crkve u drugu, a to nije prekrštavanje. Sakrament krštenja u Pravoslavnoj crkvi vrijedi i u katoličkoj i obratno. Riječ je pojmu filioque, a danas još više o politici.

E) S političkog motrišta susret Pape i patrijarha Kirila donio je pozitivan odjek, već time što je do njega došlo. Moglo bi se desiti i neko iznenađenje, ali s malom vjerojatnošću. Ukoliko ovaj susret stavimo u kontekst vatikansko-hrvatsko-srpskih odnosa, tada se smijemo nadati kako geopolitički i ini razlozi, kao zalog „najvišeg ekumenskog cilja“ neće našega blaženog Alojzija Stepinca pretvoriti u kolateralnu žrtvu. Stoga susret Pape Franje i ruskog Patrijarha doživljavamo kao važan

Fra Miljenko Stojić: Na povijesnoj vjetrometini

Kako god gledali, susret pape Franje i patrijarha Kirila je povijesni. Čekalo se na njega čitavih tisuću godina. Sada je tu i treba zahvaliti Bogu da se dogodio. Duh Sveti je djelovao i progovorio preko ova dva čovjeka, bez obzira kakvu im prošlost pripisivali ili kakva je bila. Naravno, djelovao je Duh Sveti i preko drugih, možda čak toga nisu bili ni svjesni, samo je njih dvojicu dopalo da to svima pokažu.

Dok razmišljam o svemu ovome prisjećam se Tetulijanove izreke da je »Krv mučenika sjeme novih kršćana«. Koga zaista ne zebe srce u posljednje vrijeme dok gleda kako nestaje kršćanstvo tamo gdje je nastalo? Koga ne zebe srce dok već duže vrijeme gleda kako nestaje kršćanstvo tamo gdje se plodonosno ukorijenilo? Bliski Istok i Europa. Dva kršćanska svijeta koja nestaju. Oba u krvi. Jedno u krvi odraslih, drugo u krvi nerođenih. Svejedno, krv je krv.

I zbog toga je zajednička izjava pape Franje i patrijarha Kirila okrenuta ne samo prema ekumenizmu, nego i prema zdravoj obitelji, obitelji satkanj od muža, žene i mnogobrojne djece.

Izjava

Zajednička izjava pape Franje i patrijarha Kirila okrenuta ne samo prema ekumenizmu, nego i prema zdravoj obitelji, obitelji satkanj od muža, žene i mnogobrojne djece. Tu se ne igra sa životom, tu se život živi u svojoj punini. Ne proljeva se ničija krv, nego se proljeva uvažavanje, radost, ljubav jednih prema drugome, ljubav prema Bogu.

Tu se ne igra sa životom, tu se život živi u svojoj punini. Ne proljeva se ničija krv, nego se proljeva uvažavanje, radost, ljubav jednih prema drugome, ljubav prema Bogu.

Znam, nije ovo neki ekumenski obiteljski susret, nego susret »ekumenizma u krvi«, kako bi rekao papa Franjo. Stoje njih dvojica jedan naspram drugoga i odlučju biti odgovorni u ova odgovorna vremena. Kao kršćani na povijesnoj smo vjetrometini, bilo kojem da obredu pripadamo. Moramo se ujediniti da nas ti vjetrovi jednostavno ne bi otpuhali. Nadam se da će ovaj vapaj čuti i oni među nama koji su profesionalni ekumenisti. Takvima je samo važno da se nešto događa, da ih se vidi, ne pazeći na dubinski, bratski susret s onim drugim. Ne slušaju zov Duha Svetoga, nego zov licemjernog sekularizma koji dok govori o miru sve radi da ga ne bude.

Kuba je zanimljivo mjesto ovoga povijesnog susreta. Imala je i još ima iskustva s komunizmom. Unatoč tomu počela je otvarati se brizi za čovjeka, za drugoga. Pomogao joj je zacijelo u tome i papa Franjo koji ima iskustvo i s ljevicom i sa sekularizmom. Oboje zapadni proizvodi. A komunizam je davno zapljusnuo i Rusiju, sad bi htio sekularizam. Žrtve su znači i Rusija, i Kuba, i...

Čovjek se neizostavno upita što će nakon svega ovoga biti? Očito će se morati dogoditi određena geopolitička preslagivanja. Pokretači današnjih nepotrebnih ratova morat će preispitati što čine. A oni nisu daleko, tu su među nama, odjeveni u ruho mirotvoraca. Đavolsko je to pretvaranje. U međunarodne odnose treba unijeti čudorednost, a ne

golju silu. Samo, kako kad dotični ne priznaju Boga? Bit će očito još posla za Duha Svetoga.

Prof. dr. sc. Matko Marušić: Zadnji čas za spas

Sastanak ruskoga patrijarha Kirila i pape Franje gleda se s divljenjem i odobravanjem, napose u

Otpor

Sastanak ruskoga patrijarha Kirila i pape Franje gleda se s divljenjem i odobravanjem, napose u odnosu da se događa tisuću godina nakon razlaza Pravoslavne i Katoličke crkve. Ta činjenica jest impresivna, važna i lijepa, ali nije najvažnija! Najvažnije je to da je „zadnji čas“ da se sve monoteističke religije na svijetu udruže u otporu militantnom „sekularizmu“, zlorabi ljudskih prava u svrhu suzbijanja znanstvenih istina, lažnom liberalizmu koji cilja uništenju ustroja društva i moralnom i tjelesnoj razularenosti zakrinkanoj u rodnu „teoriju“, koji se preko liberalizma i ljudskih prava pretvara u religiju, iracionalniju i nasilniju od svih povijesno poznatih.

odnosu da se događa tisuću godina nakon razlaza Pravoslavne i Katoličke crkve. Ta činjenica jest impresivna, važna i lijepa, ali nije najvažnija! Najvažnije je to da je „zadnji čas“ da se sve monoteističke religije na svijetu udruže u otporu militantnom „sekularizmu“, zlorabi ljudskih prava u svrhu suzbijanja znanstvenih istina, lažnom liberalizmu koji cilja uništenju ustroja društva i moralnom i tjelesnoj razularenosti zakrinkanoj u rodnu „teoriju“, koji se preko liberalizma i ljudskih prava pretvara u religiju, iracionalniju i nasilniju od svih povijesno poznatih.

Hedonizam je povijesno stara ideja i pojava, ali ono što se danas dopušta, propagira i gura u školsko gradivo kao istina koju treba usvojiti i po njoj živjeti nije hedonizam nego ruganje Prirodi i čovjeku u njoj. Iako iskusan znanstvenik i čovjek potpuno okrenut vrijednosti dokaza, tu razinu izobličenosti, prljavštine, podmuklosti i nasilja zasad ne znam ni objasniti niti nazvati drukčije nego, barem simbolično, nekim odvjetkom znanstveno neprihvatljivog djelovanja i rada Sotone, paloga anđela zamišljenog kao izvor svakoga zla i opačine.

Koja je razlika između žrtvovanja ljudi bogovima u Maja i bacanja isječenih srca podanicima u odnosu na potpunu terminsku slobodu pobačaja koje radi američki Planned Parenthood – da bi onda prodavao organe pobačene djece (dakle i srca) i zarađeni novac ulagao u širenje svoje aktivnosti? Koja je razlika između priča o okrutnosti Inkvizicije i osuda koju doživljavaju ljudi koji se javno upitaju po čemu je čin istospolnih ljubavnika „biološki normalan i ravnopravan spolnom činu muškarca i žene“? Po čemu je nasilno upletanje „društva“ u odgoj djece tako da se brišu razlike dječaka i djevojčica u vrtićkoj dobi različito od stvaranja janjičara? Što je veći zahvat – promijeniti vjeru i naciju ili promijeniti spol?

Pod naletom „prava pojedinaca“ porušene su drevne istine, ali ne religijske koliko znanstvene (v. npr. [poveznica](#)). Sve religije su oduvijek jasno odgovarale čovjekovu iskustvu življenja na Zemlji, dakle i sekularnoj znanosti: ako Boga ima, i znanost je od njega, a ako ga nema, religijske su zakone izmislili ljudi na sliku i priliku svojega iskustva koje uključuje i znanstvenoistraživačke spoznaje. Brutalni liberalizam toliko je ugrozio ljudske istine da su one danas možda i najbolje sačuvane u religijama.

Propast religija propast je racionalnoga Čovjeka. Rušenje društva, znanosti i čovjeka otišlo je toliko daleko i zahvatilo gotovo cijeli Zapad da tek Crkve, sve i sve zajedno, ostaju jedina su nada današnjega čovječanstva da se spasi od propasti koja počinje kao filozofska, pa moralna i završava kao biološka, bez obzira na to na kakvoj će se tehnologiji kraj osnivati. U tom su poslanju potpuno nevažne sve razlike među religijama. Crkve se zajednički moraju oprijeti ne samo ateizmu, nego i uništenju osnovnoga morala, poštovanja znanosti i logike,

slobode govora, te vrijednosti argumenata i objektivne procjene stvarnosti. Zadnji je čas! Nada u to mala je, ali drugu ja ne vidim. Zato iz dubine mojega znanstvenoistraživačkoga srca i znanja pozdravljam susret Kirila i Franje u Havani.

Stipe Kutleša: Plodovi susreta pape i patrijarha mogu se očekivati jedino ako su u prvom planu vjernički i duboko ljudski, a ne (geo)politički motivi

Susret pape Franje i ruskog patrijarha Kirila na Kubi jedan je od susreta papa i pravoslavnih patrijarha u posljednjih nekoliko desetljeća. To nije prvi susret nakon gotovo 1000 godina kako mediji izvješćuju. Bilo je nekoliko takvih susreta papa Pavla VI, Ivana Pavla II, Benedikta XVI i sadašnjeg pape Franje i to s carigradskim patrijarsima. Kako je politički i društveni značaj ruskog patrijarha utjecajni od utjecaja carigradskog patrijarha s obzirom na broj vjernika (ruski patrijarhat obuhvaća više od polovice ukupnog pravoslavnog stanovništva), može se govoriti o vrlo važnom događaju koji će možda biti neka nova prekretnica u ekumenskim odnosima između katolika i pravoslavnih. I papa i patrijarh potaknuti su da zajednički istupe u obranu progonjenih kršćana, da apeliraju na mir u svijetu, da se zauzmu za dostojanstvo braka i obitelji i sl. U teološkom smislu ekumenizam ne bi smio naići na nepremostive probleme jer, teološki gledano, radi se o jednoj kršćanskoj vjeri iako postoje i neke važne teološke razlike između katolika i pravoslavnih.

Veći problem ekumenizmu predstavlja ona druga komponenta, a to je politička. To i nije neshvatljivo kada se zna da su pravoslavne crkve autokefalne, tj. svaka ima svoju samostalnost u odnosu na druge pravoslavne crkve. One su prvenstveno vezane uz narode i/ili države pa se može kazati da su to državne crkve. Kako svaka država vodi svoju svjetovnu politiku to je pravoslavna crkva u mnogim pretežitom pravoslavnim državama često poluga političke vlasti. I tu nastaju problemi oko ekumenizma. Neke pravoslavne crkve kao što je npr. Srpska pravoslavna crkva izgledaju kao da su političke organizacije. U njezinim odnosima prema drugim crkvama, bilo pravoslavnim, bilo prema Katoličkoj kao i prema protestantskim zajednicama više do izražaja dolazi svjetovna nego duhovna komponenta.

Sveži primjer za potvrdu rečenoga imamo u vezi s kardinalom Stepincem i odgodom njegova proglašenja svetim. Glavni razlog odgode nije motiviran religijskim čimbenicima nego političkim. Poznato je i to da je papa nedavno primio predstavnike Srpske pravoslavne crkve i države (u ovom kontekstu je to jedno te isto) i da su upravo oni odgodili proglašenje Stepinca svetim. Taj

čin Vatikana je prvenstveno politički. Ne treba dvojiti da su namjere Vatikana plemenite i od interesa za Katoličku Crkvu kao cjelinu i da će se proglašenje svetim blaženoga Stepinca kad-tad dogoditi, ali ostaje činjenica da je odgađanjem proglašenjem nekoga svetim učinjen presedan u Katoličkoj Crkvi pogotovo kada se zna kako je do svega toga došlo.

Pokazuje se da su se zapravo neke stvari u Katoličkoj Crkvi „prelamale“ preko Katoličke Crkve u hrvatskom narodu. Nekada su Hrvati opću Crkvu branili od provale Turaka i predstavljali su „predziđe kršćanstva“. A poznato je kako su se europski kršćanski vladari prema tome odnosili. Da je to predziđe „popustilo“ pitanje je što bi bilo s europskim kršćanstvom, posebno katoličanstvom. Bi li se i danas moglo reći da je „interes“ Katoličke Crkve u Hrvatskoj i ovaj puta gurnut u stranu pred „važnijim“ ekumenskim ciljevima Vatikana? Da toga nije bilo pitanje je bi li došlo, i kada, do susreta pape Franje i patrijarha Kirila. Ako je to doprinos Katoličke crkve u Hrvata ekumenizmu i općoj Crkvi onda treba vjerovati da vjernici to prihvaćaju kao znak odanosti pojava u Katoličkoj

Interesi

Bi li se i danas moglo reći da je „interes“ Katoličke Crkve u Hrvatskoj i ovaj puta gurnut u stranu pred „važnijim“ ekumenskim ciljevima Vatikana? Da toga nije bilo pitanje je bi li došlo, i kada, do susreta pape Franje i patrijarha Kirila. Ako je to doprinos Katoličke

vjerovati da vjernici to prihvataju kao znak odanosti poglavaru Katoličke Crkve.

Plodovi susreta pape i patrijarha mogu se očekivati jedino ako su u prvom planu vjermički i duboko ljudski, a ne (geo)politički motivi. Možda ipak u tome prevladava politička komponenta?

*crkve u Hrvata
ekumenizmu i
općoj Crkvi onda
treba vjerovati da
vjernici to
prihvataju kao
znak odanosti
poglavaru
Katoličke Crkve.*

Zdravko Mršić: Pomirba na crvenoj zemlji

Liberali Kubu smatraju komunističkom zemljom, iako je po mojem računu Kubanska revolucija (1953.-1959.) bila nacionalna revolucija, koja je bila izvedena uz pomoć komunističkog Sovjetskog Saveza. Kuba je naoko komunistička zemlja kao što je i Europa naoko kršćanski kontinent. Kao što na Kubi malo tko vjeruje u komunističku budućnost tako u Europi malo tko vjeruje u Boga na kršćanski način. Europa burno gubi vjeru. U njoj se kršćanstvo kao nekadašnja kontinentalna ideologija već dugo zamjenjuje znanošću, a od sredine dvadesetog stoljeća dodatni vidik nove zapadne ideologije je potrošaštvo. Kršćanstvo kao društvena ideologija – koliko god ga malo ima – ponajviše je kult europske prošlosti, kult načina kojim je stvorena Europa kao skup političkih zajednica i životnih prostora. U današnjem globalnom svijetu Europa za identitet ili pripadnost nudi samo prostor i možda kult vlastitih predaka.

Ako se želi govoriti o dvije inačice kršćanstva – o jednoj na istoku i o drugoj na zapadu Europe – bitna razlika među tim inačicama je u tomu, što je na sadašnjem istoku Europe prvo bila uspostavljena kneževina Moskovija, za koju je knez Vladimir tražio suvremenu vjeru, religiju ili ideologiju koja bi osuvremenila i njegovu državu. (U Bizantu je također prvo bila uspostavljena rimska carska vlast, koja je naknadno prigrlila kršćanstvo kao državnu ideologiju.) Rusija je za svoju društvenu ideologiju izabrala bizantski cezaropapizam. U opreci s takvim postupkom pokršćanjenja Rusije, kršćanstvo se zapadom Europe bilo proširilo u vremenu kad u njemu – poslije propasti Zapadnog Rima 476. godine – nije bilo središnje vlasti. U feudalizmu Mračnoga doba vlast je bila raspačana. Nebrojani velikaši bili su odgovorni za gospodarstvo i obranu, a Crkva je bila odgovorna za politiku i sustav uvjerenja, koji su Europu činili nepodijeljenom cjelinom. Zapadno kršćanstvo bilo je transnacionalno, a istočno je bilo nacionalno. Na Zapadu su vladari počeli nadzirati vjeru istom poslije Vestfalijskog mira 1648. godine. Postojanje tih i takvih dviju inačica kršćanstva nije u raspačanoj ranoj zapadnoj Europi stvaralo probleme.

Međutim, kad su u jedanaestom stoljeću u obnovljenoj benediktinskoj Europi počeli nicali novi gradovi i kad su počele izrastati „nacionalne“ dinastičke države, istočne crkve i posebice drevna bizantska crkva postale su kamenima posrtanja. Raskol među dvjema crkvama nastupio je 1054. godine uoči izbijanja križarskih ratova, koji su se vodili za trajanja političke praznine u Prednjoj Aziji, u vremenu između sloma Arapskog carstva („kalifata“ kakav je danas ISIL) i uspona turskog Seldžučkog carstva. Ti su ratovi bili sredstvom europskog višestožernog imperijalizma, koji je koordinirala zapadna crkva i oni su bili su „posljednjim političkim pjevom“ Rimske crkve. Prvi plijen novog imperijalizma razbuđene Europe trebala je biti crkva u Konstantinopolu, koja je na carski prijestol dovodila „pomazane“ domaće uzurpatore. Možda bi jaki Zapad posredstvom Rima na carski prijestol u Bizantu dovodio svoje uzurpatore. (U Bizantu vladarski prijestol nije bio nasljedan.) Uz tadašnji odnos političke snage Istoka i Zapada crkveni raskol 1054. godine bio je neizbježan, jer se nije smjelo dopustiti da se dva sukobljena carstva, koja su imala korjenito različite političke sustave, služe istom ideologijom. Raskol političkih i gospodarskih probitaka Istoka i Zapada doveo je i do raskola kršćanstva, koje je izdašno za proizvodnju raskola.

Raskol unutar kršćanstva kao sustava uvjerenja bio je moguć zato što je kršćanstvo – kako ga

je formulirao Pavao iz Tarza – počivalo na objavljenoj istini, a ne na znanju stečenom ljudskim iskustvom. Svaka „objavljena istina“, koja nije nastala društvenim usklađivanjem znanja jedinačnih ljudi, ima brojna moguća tumačenja. Razumijevanje života, društva i čovjeka kao posebne žive vrste, koje je prije Pavla iz Tarza iznio Isus iz Nazareta ne može biti izvor podjela i prijepora. Isusova doktrina je bila tako dobro postavljena da se njom ne mogu prikrivati, a kamoli pravdati sukobi političkih i gospodarskih probitaka. Prijepor između istočne i zapadne inačice kršćanstva je prijepor među pismoznalcima ili teolozima, kakvi su tijekom cijelog trajanja civilizacije bili u službi vlasti. Današnji prijepor učenja pravoslavne i katoličke inačice kršćanstva je rezervat teologa, a izvanteološki odnosno osobni, pastoralni, ljudski i životni vidik kršćanstva nema i ne trpi nikakve prijepore. Kršćanstvo nije više društvena ideologija.

Susret pape Franje i patrijarha Ćirila vidim kao upozorenje teolozima da se okane svojih prijepora i da ih zatrpaju debelim naslagama zaborava kao što su debelim naslagama betona zatrpane razvaline nuklearne elektrane u Černobilu. Neka se teolozi okane pismoznalstva ili raspredanja domišljenih istina, koje je uvijek uslužbi vladanja, a ne narodnog života. Treba očekivati da se suradnja čelnika dviju crkava nastavi sve dok na čelu tih crkava budu ljudi, kojima je stalo do Europe, dobrobiti ljudi, suradnje naroda, stabilnosti svjetskemreže životnih prostora, održanju bioma i trajanja vrste Homo sapiens.

Uklanjanje milenijske vjerske podjele Europe, za koju je iskorišteno nejednoznačno kršćansko učenje, ima posebnu važnost u sadašnjemuprosvjetiteljskom, „svijetlom“ dobu, u kojemu je Europa duboko politički i životno podijeljena. Danas se mnogo raspravlja o spašavanju „Projekta Europa“ – o kojemu su na ovogodišnjoj Minhenskoj konferenciji o sigurnosti govorili mnogi zapadni europski državnici – ali se sa Zapada ne naglašava da je Europa podijeljena. Sadašnja podjela Europe nije rođena u Europi. Podjela je Europi nametnuta iz SAD, kao uporišta nagomilanog svjetskog slobodnog kapitala. Stoga Europa treba ponovo pripasti Europljanima, koji će je znati urediti kao mrežu životnih prostora ili kao višestožernu ili multipolarnuspregu političkih sila. Europa je tako izgledala poslije Vestfalijskog mira, a i poslije Bečkog kongresa, koji je Europi jamčio stoljetni kontinentalni mir, koji je samo triput nakratko poremetila revanšistička Francuska ratovima na Krimu, u Italiji i protiv Pruske. Europa mora postati nepodijeljenom cjelinom, ali zato se mora osloboditi atlantske hegemonije. Europska unija sad propada, jer je prihvatila hegemoniju kapitala i tržišta te jer se prema europskim povijesnim narodima i sama postavlja kao hegemon drugog reda.

Danas je Europi potrebna pomirba politike i povijesti. Početak zacjeljivanja „kršćanskog“ raskola dobro je došao politički podijeljenoj Europi, jer se relativizacijom zastarjelogi bespredmetnog vjerskog raskola, koja je obavljena na aerodromu u Havani, u žarištu europske i svjetske pozornosti našla sadašnja politička podjela Europe, o kojoj najjače svjedoče nametanje gospodarskih sankcija Rusiji, odgovor Rusije na nametnute sankcije te američko nametanje Europskoj uniji Prekoocenskog trgovinskog i ulagateljskog ortaštva (TTIP). Relativizacija „velikog“ unutarkršćanskog prijepora izvodina brisani politički prostorpolitiku Washingtona i Bruxellesa u Europi. Unutarkršćanski prijepor ne može biti

Upozorenje

*Susret pape Franje
i patrijarha Ćirila
vidim kao
upozorenje
teolozima da se
okane svojih
prijepora i da ih
zatrpaju debelim
naslagama
zaborava kao što
su debelim
naslagama betona
zatrpane razvaline
nuklearne
elektrane u
Černobilu. Neka se
teolozi okane
pismoznalstva ili
raspredanja
domišljenih istina,
koje je uvijek
uslužbi vladanja, a
ne narodnog
života. Treba
očekivati da se
suradnja čelnika
dviju crkava
nastavi sve dok na
čelu tih crkava
budu ljudi, kojima je
stalo do Europe,
dobrobiti ljudi,
suradnje naroda,
stabilnosti
svjetskemreže
životnih prostora,
održanju bioma i
trajanja vrste
Homo sapiens.*

temelj ni za „sukob civilizacija“.

Susret pape Franje i patrijarha Ćirila u Havani, treba uzeti kao upozorenje svim europolitikačima koji su pristali na podjelu Europe da su odgovorni svojim narodima, koje nova iznenadna i urotnička podjela Europe može stajati mira. Susret vjerskih prvaka u Havani bio je veliki politički događaj.

Joško Čelan: Važan (možda i povijesni) prilog željenom zajedništvu, kojem prijete imperijalne geopolitike

Susret ruskog patrijarha Kirila i pape Franje u svakom pogledu iznimno je važan događaj, moguće i od povijesnog značaja. Zadovoljstvo je bilo, čitajući njihovo zajedničko priopćenje, otkriti u kolikom broju ključnih pa i presudnih tema – kakva je, recimo, obitelj, ali i niz drugih – imaju ista stajališta. Žaloso je bilo ustanoviti da se one trenutno više poštuju u državnim politikama donedavno bezbožne sovjetske Rusije, nego u vodećim sekulariziranim državama danas mjestimice doista „trulog Zapada“.

Poticaj bržem ostvarenju željenog zajedništva ili čak nekog dalekog jedinstva svakako će biti nasrtaji militantnog islamizma, koji na Bliskom Istoku i u sjevernoj Africi imaju značajke protukršćanskog genocida. Ključna pak prepreka tomu bit će suprotstavljeni geopolitički interesi velesila Rusije i SAD-a (NATO-a).

Kako se pak ovo zbližavanje odražava na našu smjenu hrvatsku vizuru? Svaki kulturni Hrvat katolik može osjećati samo divljenje za veliku kulturnu baštinu prostorno najveće zemlje na svijetu, čiji su vrhunci – posebno u glazbi i književnosti – duboko prožeti istinski kršćanskim ruskim pravoslavljem.

Stvar i ovdje, nažalost, kviri (lokalna, ali i šira) geopolitika: Hrvati će, naime, po svemu sudeći, još dugo biti suočeni s otvorenim mini-imperijalnim apetitima susjedne Srbije i njene državne Crkve, u čijem djelovanju ima previše naslijeđenog poganstva, a premalo Kristove pravednosti i mirotvorstva. Posebno je to vidljivo ovih dana u „slučaju“ kardinala Stepinca, u kojem su stalno ponižavani Hrvati katolici neočekivano „žrtvovani“ i s visokog mjesta, od kojeg bi se to najmanje očekivalo.

Ipak, i u ovim planetarnim i u našim užim relacijama, ostaje nada u pozitivan ishod, u skladu s mišlju kako su tajni putovi Gospodnji pa se tako i sadašnja svjetska situacija, u kojoj mnogi vide i začetke nekog velikog rata, može okrenuti na dobro.

Davor Dijanović

Potica

Poticaj bržem ostvarenju željenog zajedništva ili čak nekog dalekog jedinstva svakako će biti nasrtaji militantnog islamizma, koji na Bliskom Istoku i u sjevernoj Africi imaju značajke protukršćanskog genocida. Ključna pak prepreka tomu bit će suprotstavljeni geopolitički interesi velesila Rusije i SAD-a (NATO-a).

Prilog je dio programskoga sadržaja "Događaji i stavovi", sufinanciranoga u dijelu sredstvima Fonda za poticanje pluralizma i raznovrsnosti elektroničkih medija.